

Тези лекції: **«Невропатії та поліневропатії. Ураження периферичної нервової системи при остеохондрозі. Рентгендіагностика»**

з навчальної дисципліни «Фізична реабілітація в неврології»

Лектор: д. мед. н., в. о. проф. Паєнок О.С.

Вид лекції: тематична

Периферичні нерви мають тонку складну структуру і легко піддаються впливу шкідливих факторів зовнішнього і внутрішнього походження. Виникають незапальні ураження нервів, що називаються **нейропатіями**.

Симптоматика нейропатії визначається характером пошкодження нервів і їх розташуванням. Найчастіше воно виникає при загальних захворюваннях, різних інтоксикаціях, іноді - внаслідок різних травм.

- Класифікація (спадкові, набуті).
- Епідеміологія та патогенез.
- Неврологічний огляд та загальна клінічна характеристика.

Поліневропатії - гетерогенна група захворювань, що характеризується системним ураженням периферичних нервів. Рубрифікація згідно МКХ 10.

- Класифікація: за патогенетичною ознакою, по характеру клінічної, за етіологічним фактором.

- Окремі клінічні форми:

1. Поліневропатія при порфірії
2. Аутоімунні невропатії.
3. Множинні мононевропатії
4. Парантеїнемічні поліневропатії.
5. Поліневропатії, що пов'язані з дефіцитом вітамінів групи В.
6. Діабетична поліневропатія.
7. Уремична поліневропатія.
8. Дифтерійна поліневропатія.
9. ВІЛ-асоційовані невропатії.

- Лабораторні та інструментальні дослідження, ДНК-діагностика.
- Методи лікування: не медикаментозне, медикаментозне, хірургічне.

Основою клінічних проявів **остеохондрозу хребта** є вертебральний симптомокомплекс, а нейросудинний, невральний і м'язовий є вторинними, похідними від вертебрального, і їх нерідко об'єднують терміном «екстравертебральні синдроми».

Вертебральний синдром формується внаслідок подразнення закінчень синуввертебрального нерва. Існує чотири основні механізми подразнення закінчень синуввертебрального нерва при остеохондрозі хребта: компресійний, дисфіксаційний, дисгемічний і асептико-запальний. Компресійний та асептико-запальний механізми наявні при порушенні цілості міжхребцевого диска (фіброзного кільця), а дисфіксаційний і асептико-запальний — як при порушенні цілості, так і при збереженні фіброзного кільця.

Згідно з класифікацією вертеброгенних уражень нервової системи розрізняють неврологічні прояви остеохондрозу за рівнями:

1. Попереково-крижовий рівень.

1.1. Рефлекторні синдроми.

1.1.1. Люмбаго.

1.1.2. Люмбалгія.

1.1.3. Люмбоішіалгія із м'язово-тонічними, вегетативно-судинними чи нейродистрофічними проявами.

1.2. Корінцеві синдроми.

1.2.1. Дискогенне (вертеброгенне) ураження (радикуліт) корінців, зокрема синдром кінського хвоста).

1.3. Судинні корінцево-спінальні синдроми.

1.3.1. Радикулоішемія.

1.3.2. Радикуломієлоішемія, мієлоішемія.

1.3.2.1. Перехідна.

1.3.2.2. Гостра (інсульт).

1.3.2.3. Хронічна (ішемічна радикулопатія, мієлопатія).

2. Шийний рівень.

2.1. Рефлекторні синдроми.

2.1.1. Цервікалгія.

2.1.2. Цервікокраніалгія (задній шийний симпатичний синдром та ін.).

2.1.3. Цервікобрахіалгія із м'язово-тонічними, вегетативно-судинними чи нейродистрофічними проявами.

2.2. Корінцеві синдроми.

2.2.1. Дискогенне (вертеброгенне) ураження (радикуліт) корінців.

2.3. Судинні корінцево-спінальні синдроми.

2.3.1. Радикулоішемія.

2.3.2. Радикуломієлоішемія, мієлоішемія.

2.3.2.1. Перехідна.

2.3.2.2. Гостра (інсульт у басейні передньої, задньої спінальної артерії чи ін.).

2.3.2.3. Хронічна (ішемічна радикуломієлопатія, мієлопатія — синдроми БАС, передніх рогів, бічних стовпів і т. д.).

3. Грудний рівень.

3.1. Рефлекторні синдроми.

3.1.1. Торакалгія із м'язово-тонічними, вегетативно-вісцеральними чи нейродистрофічними проявами.

3.2. Корінцеві синдроми.

3.2.1. Дискогенне (вертеброгенне) ураження (радикуліт) корінців.

Форми остеохондрозу хребта поділяються на **стабільні** та **нестабільні**.

Клінічна картина вертеброневрологічних синдромів.

1. при компресійному механізмі подразнення;

2. дисфіксаційний біль;

3. при дисгемічному варіанті больового синдрому;

4. подразнення рецепторів синуввертебрального нерва запального генезу.

Шийні рефлекторні синдроми.

– Цервікалгії, цервікобрахіалгії.

- Плечолопатковий періартроз.
- Плечовий епікондильоз.
- Синдром плече — кисть.
- Супраскапулярний синдром.
- Синдром малого грудного м'яза
- Синдром великого грудного м'яза.
- Синдром м'яза-підіймача лопатки.

Грудні та попереково-крижові рефлекторні синдроми.

- Абдомінальні синдроми.
- Синдром тазового дна (кокцигодія).
- Люмбаго.
- Люмбалгія.
- Люмбоішіалгія.
- Синдром грушоподібного м'яза.
- Підколінний синдром.
- Поперековий стеноз.

*Клінічна картина шийних, грудних та попереково-крижових корінцевих синдромів.
Діагностика. Лікування.*

Рентгендіагностика. При дослідженні хребта оглядові знімки виконують у двох проекціях. Для чіткого бачення міжхребцевих суглобів і отворів крижово-клубових суглобів, остеофітів, спрямованих у канал хребта або міжхребцевий отвір, у попереково-крижовому і шийному відділі хребта роблять косі знімки з двох боків.

Щоб візуалізувати патологічну рухомість між хребцями (нестабільність), знімки доповнюють функціональними рентгенограмами, що виконують у положенні хворого стоячи в бічній проекції при максимальному згинанні вперед і розгинанні назад.

Потрібні хребці мають бути в центрі рентгенограми. Крім того, повинно бути видно частину хребта сусіднього відділу, що дає змогу полічити хребці.

Під час вивчення знімків передусім звертають увагу на вираженість фізіологічних згинів, а також прилеглі до хребта м'які тканини.

Позаяк кожний відділ хребта має власні анатомічні особливості, рентгенологічні зображення їх вивчають окремо.

Література:

1. Юрик О.Є. Неврологічні прояви остеохондрозу : патогенез, клініка, лікування / О. Е. Юрик. – К. : Здоров'я, 2001. – 344 с.
2. Попелянский Я.Ю. Болезни периферической нервной системы / Я. Ю. Попелянский. – М.: «МЕДпресс-информ», 2005. – 375 с.
3. Шевага В.М. Неврологія: підручник / Шевага В.М., Паєнок А.В., Задорожна Б.В. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: Медицина, 2009. - 656 с.
4. Поражения периферических нервов и корешковые синдромы / под ред. М. М. Мументалера, М. Штера, Г. Мюллера–Фалая; Том 1. – М.: «МЕДпресс-информ», 2013. – 616 с.